

Kyrkliga kulturminnen på Lidingö

Lidingö kyrka

På Hersby gårds mark, mellan gården och Kyrkviken, uppfördes under senmedeltiden den första kyrkobyggnaden på Lidingö, Sankta Annae kapell, som var föregångare till nuvarande Lidingö kyrka. Åren 1617-1623 byggdes nuvarande gråstenskyrka. Byggherrar var Djurholmsgodsets innehavare, riksrådet Svante Gustafsson Banér (1583-1628) och hans maka Ebba Grip (1583-1666). Kyrkogården är i dag ett resultat av utvidgningar kring en äldre och mycket välbevarad kärna med gravvårdar från 1700-1900-tal.

Lidingö kyrkomiljö karaktäriseras av den låga kyrkan på kullkrönet ovanför Kyrkviken, inramad av kyrkogård med bogårdsmur som äldst från 1756, en trädkrans av i dag 24 lindar från 1810 och i väster ett smidesstaket från 1856, inköpt från Ulriksdals slott. 1854 utvidgades kyrkogården åt söder och öster vars gräns markeras av lindar från den tiden. Kyrkoplanen utanför västra ingångens grindar tillkom cirka 1818 med vinkelställda stenmurar som har ringar i kallmuren där hästarna bands. Ett räcke med stengardister och rundjärn löper längs norra sidan av allén, också detta ett äldre inslag i den yttre kyrkomiljön. Själva Kyrkallén omfattar 90 meter lindallé och är troligen från 1800-talets mitt.

Vy mot Lidingö kyrkas västfasad från kyrkoplanen med stenmurarna från 1818. Trädkransens 24 stora lindar tillkom 1810.

Lidingö kyrka och kyrkogård bär med sig tydliga årsringar under flera hundra år av öns utveckling. Fastän kyrkan tillkommit först under tidig stormaktstid har den drag av senmedeltida roslagskyrka i gråsten. Exteriören präglas av långhusets slammade gråstensmurverk från 1623, västparti tillbyggt vid 1700-talets mitt, tegeltäckt mansardtak från 1756, smalare korparti från 1913, och sakristian från 1969. Till detta kommer ett klassicerande klocktorn i trä från 1817, över kyrkans västportal.

Den välbevarade karaktären av sockenkyrka på landet framhävs av att närmast kyrkan i söder och öster ligger den äldsta delen av kyrkogården med ett system av grusgångar, många äldre gravvårdar samt bogårdsmuren från 1755 och trädkransen av hamlade lindar från 1810. Den äldsta delen, där den äldsta bevarade gravvården är från 1756, har åtskilliga kulturhistoriskt värdefulla vårdar från 1700- och 1800-talet och 1900-talets första del.

Kyrkallén från 1800-talets mitt löper från kyrkplatsen söderut utmed kyrkogården, förbi den gula f.d. trädgårdsmästarbostaden från 1918 ner mot vägskälet vid Hersby spannmålsmagasin.

I den yttre kyrkomiljön ingår även två bostadshus på var sida om kyrkplats och kyrkogård. I sydvästra kanten av kyrkogården står en mindre gulmålad villa med tegeltäckt tälttak som ritades 1918 som trädgårdsmästarbostad.

Lidingö kyrkas byggnad och kyrkplats är ett kyrkligt kulturminne i enlighet med Kulturmiljölagen. För att ändra i ett kyrkligt kulturminne krävs tillstånd från Länsstyrelsen.

För aktuella skyddsföreskrifter och skyddsområde för kulturminnet hänvisas till Länsstyrelsen i Stockholms län.